

ZGODNJA DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

»Danica« izhaja vsak petek na celi poli in velja po pošti za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vinarjev, za četrto leta 2 kroni. V tiskarni sprejemana za celo leto 6 kron, za $\frac{1}{2}$ leta 3 krone, za $\frac{1}{4}$ leta 1 krono 50 vin., ako bi bil petek praznik, izide »Danica« dar poprej.

Točaj LIV.

V Ljubljani, 15. novembra 1901.

List 46.

Mladinina bisernica.

(Dalje.)

XV.

Čistost, sad resne strogosti.

Nikakor ne zadostuje trdnjavi, da ima ozidje in vrata; na varnem mora biti tudi to, kar je v ozidju. Trdnjava mora imeti bogato zalogo vsega potrebnega in mora biti pod vodstvom izkušenega poveljnika. Poveljnik pa mora strogo nadzorovati moštvo v trdnjavi in mar mu mora biti najnatančnejega redú.

Sem ter tje nas namreč napalejo izkušnje, ki planejo na nas, kakor neopaženi sovražniki izza osipov. Takoj in odločno v bran se postaviti v takem slučaju kaj zaleže. Koliko jih je, ki se sovražniku ne ustavijo; ne ustavijo se v odločilnem trenutku; in potem je prepozno. Sovražnik namreč takoj izprevidi in izkoristi ugodno priliko, zlorablja naše slabosti; zažene se na nas in nas prevlada ter postane naš zapovedovalec. Kako slaba je velikrat naša narava. Kako lahko se zamudi odločilni trenutek! Koliko mladeničev je v verigah strastij, predno se še tega zavedo. V temni ječi greha obžalujejo potem svojo neodločnost, svojo bojazljivost in strahopetnost.

Pazi skrbno na srce, na vso svojo osebo. Ničesar, tudi najmanjšega ne preziraj. Dobro brušeno in čisto ogledalo se skali ob najmanjšem dihu. Tako izgubi duša svoj žarni svit in svojo lepoto, ako privoliš le samo v najmanjšo zahtevo zle svoje narave. Sled zapusti plamen na slednji stvari, katere se je dotaknil tudi le za trenutek. Strast pušča vselej za seboj sledove, ako prav nas ni nadvladala popolnoma. — Ako

stopaš po opolzli cesti ali, ako hodiš po strmi poti doli, nadejaš se sicer, da prideš na mesto, kamor želiš; si-li pa tega gotov, da prideš? Strm je prepad in polzka je pot strastij, — veš li, kako daleč da te dotira tvoje meseno poželenje, ako se mu le za trenutek udaš? V krhki posodi nosimo svoj zaklad, — to ti je znano. Ali ni torej skrajna predrznost in brezskrbnost, da se lahkomišelnost spuščaš med svet svojim strastem dovoljujoč vse — in prav vse.

Mladenič, oboroži se z orožjem svete strogosti do samega sebe. Ako si samostojen gospod v lastni hiši sedaj, ko ti je mlademu res težavno; do kake samostojnosti se popneš še le pozneje kakor mož, kakor starček.

*

Kazimir, izvoljeni ogerski kralj, Kazimirja III., kralja poljskega sin, je od zgodnje mladosti živel strogo, živel pa tudi čisto. Ničesar ni bolj sovražil, nego omehkuženega dvora. Zato je nosil tu na dvoru navadno priprosto obleko, prespaval več noči na golih tleh, premleval znaten del noči, bival v noči pred vrati cerkva, v katerih je stoloval Jezus v presvetem Rešnjem Telesu. — Do Marije je bil otroški zaupljiv. Znana je njegova krasna, Mariji posvečena pesem: „Omni die dic Mariae mea laudes anima — Čast Mariji duša moja poje slednji dan.“ Prepis te pesmi je pustil položiti celo k sebi v svoj grob. Kazimir je živel v največem samozatajevanju. Čistost je ljubil nad vse. Niso ga zamogli pregovoriti, da bi bil odstopil le za picico od svojega strogega življenja. Na trdnem njegovem sklepu so se razbili vsi nasprotni naklepi, vsa prigovarjanja vsiljivih svetovalecev. Odgovarjal je vselej in vsepovsod: „Malo mori,

quam foedari: raje umreti, nego se omadeževati“. Nedolžnostni svetnik je umrl v 25. let: svoje starosti. Po preteku 120. let so našli njegovo truplo nestrohnjeno. Cela je bila celo obleka, ki je obdajala čisto njegovo telo, da si je bil kraljev žrf zelo vlažen in je le pospeševal trohnenje.

* * *

Tako Bog celo po smrti časti čistost — ta čednostni biser, biser vseh biserov; kaj pa čaka še le duše, te neustrašene gospodovalke tam gori v povelicanju! Bojuj se, mladenič, z vso odločnostjo, ki ti je dana v tem svojem dobrem boju! Tvoje geslo bodi od slej vedno: „Malo mori, quam foedari — Rajše umreti, nego se omadeževati.“ Tako deluj — in si rešen!

XVI.

Čistost, molitve sad.

„Ker sem dobro vedel,“ glasi se v modrostni knjigi, „da ne morem biti drugače zdržljiv, nego če da Bog, stopil sem pred Gospoda in ga prosil ter sem govoril iz vsega svojega srca.“ (Modr. 8, 21.)

Kako potrebna je nam molitev, če hočemo ostati čisti! Molitev je pogovor z Bogom, povzdigovanje duha k Bogu. Pogovor z Bogom pa povzdiguje našega duha v njegovo družbo, družbo najčistejšega vseh bitij. Čim pogostejše, čim gorečnejše molimo, tem bližje pridemo Bogu, tem bližje pride Bog nam. Kaj se godi, če prijateljsko obenuješ s prijateljem? Vedno podobnejši si mu! Tako tudi obenuješ z Bogom postajaš Bogu vedno bolj podoben. Bog je čisti duh in kaj čuda, da se mi, če pogosto obenujemo z njim, sami poduhovnim in odtegnemo svetu bolj in bolj.

Molitev je zlasti še kakor studenec milostij pač najboljši porok, da si ohranimo čistost, najizdatnejše sredstvo je, da si zopet pridobimo izgubljeno. Bog hoče, da ga za vse prosimo, — tako je odredil. Verni, zaupni molitvi je tudi zagotovil, da jo vsliši. Tem gotoveje pa je, da nas Bog usliši, čim prijetnejše je njemu in čim potrebnejše je nam to, za kar ga prosimo: „Nikdar ne odreče dobrega duha njim, ki ga zanj prosijo.“ (Luk. 11, 13.) Ali pa moremo imeti boljšega duha, nego je duh čistosti. Ali pač Bog koga tako rad vsliši kakor čistega mladeniča?

Ako hočeš tedaj ostati čist, moraš vstrajati. Ne le vstrajati moraš v vsakdanjih pobožnih

vajah, pogosto moraš tudi moliti za duha čistosti. Potrudi se, da pri vsem in vselej misliš na Boga. Priuči svojega duha, da se pogosto vspne gori do Boga, pogosto ponavlja dobre sklepe, pogosto obuja dejanja ljubezni in svoje pobožne vzdihe.

Pred vsem pa naj te navdaja zavest pričujočnosti božje ob času izkušnjav in grešnih priložnosti. Ta zavest te brezdvombeno napolni z močjo in upom, napelje te k dobremu, navduši te za težko in za vzvišeno. — Pred očmi častne, naklonjene ti osebe bi gotovo ne storil, zaradi česar bi moral zarudevati in kar bi ti uničilo pri njej ugled. — Koliko manj torej tudi ne najmanje nespodobnost pred Božjim očesom!

*

Že v njega šestnajstem letu so mladeniča Karola Boromeja poslali v Pavijo, da bi se učil tam pravoslovja. Tu pa je vladala takrat splošna нравna propast. Več tisoč dijakov se je bilo namreč sešlo tu sem od vseh vetrov. Trisili so med seboj pohujšanje, napetovalo se jim je celo do učnih soban. „Komaj eden“, tako piše imeniten pisatelj iste dobe, „je zamogel ostati brez madeža. Na vseh vogalih, v vsakem kotu se je prežalo sosebno še na novo došle dijake.“ In vender — Karol Boromejski je ubežal in ohranil svojo čistost. Med tem, ko so drugi trčili čas v igralnicah, v gledališčih, na plesišču, ob poedinjah in popivanju ali pa v za nič družbah, prebiral je Karol pridno svoje knjige in — molil. Brezmiselno govoričenje, posvetne šale in burke, vse to ni bilo zanj — a dvostranskih dovtipov in razuzdanih pogovorov pa sploh ni mogel prenesti. Zatrepetal je na vsem telesu, kakor hitro je prišel v najmanjšo nevarnost za svojo čistost. Zmagal pa je vedno tako, da je ubežal. Pripoveduje se, da je nekoč celo po noči zapustil mahoma hišo, ko je čul, da so mu nastavili zanke.

* * *

Tu torej vidiš, kaj premore molitev, kako ona mladeniča čisti, kako ga jači in povzdiguje. Moliš li tudi ti, mladenič, moliš li dovolj, moliš li dobro? — Ubogi mladenič, ki se izogiblješ molitvi, — gotovo nisi več čist? Blaženi mladenič pa, ki je molitev tvoja prva skrb, tvoja potreba, tvoja uteha, tvoja sveta dolžnost; ti si gotovo še čist in čistejši bodeš, če moliš, dan za dnevom.

XVII.

Čistost, sad zakramenta sv. pokore.

Za ohranitev in vtrditev čistosti ga pa ni gotovejega, potrebnejega in uspešnejega sred-

stva, nego uprav izpoved, — pogostna in vredna izpoved. Le prazna prevara je, če kdo misli, da se more brez posebne pomoči, ali le samo s slabo človeško voljo kaj tako dragocenega doseči ali ohraniti. Iz studenca sv. pokore izvira joča milost ti mora priti na pomoč, ta Božja poslanka te mora podpirati. Poišči si izkušenega izpovednika, kateremu daruj neomajeno zaupanje. Brez pridržka mu odkrij vso svojo dušo. Njemu poročaj o boju in o zmagah, on naj ti razloži, kar ti ni jasno; on naj te pokara, če si bil preslaboten; on naj te povede na pravo pot, če si jo zgrešil, on naj te pokrepča, ako si oslabil, on tolaži, ako si obupan, on osrčuje, ako si izgubil pogum. Kako blagodejno bo pač vplivala na tvoje srce vsaka njegova beseda, ki ti jo govori Bog po njem. Izkušena njegova roka bo odstranila veliko zank hudobnega duha. Nikoli ne pozabi, da podeli Bog posebne milosti njemu, kateremu zaupaš svojo dušo, sebe — kajti tudi od tvoje duše mu bo dati odgovora.

A to ti pa povdarjam: rad prejemaj ta sv. zakrament. Ne bodi trd do samega sebe in ne išči si še le na smrt bolan dušnega zdravnika. Skrbi, da ti pomaga koj sedaj, ko ti je mogoče pomagati. — Poln vernega duha se izpoveduj, izpoveduj se poln zaupanja v moč tega nebeskega ohranila!

Koliko jih je, ki se prav temu zakramentu zahvaljujejo za rešitev. Koliko bi jih vzdihovalo v trdih verigah najnižkotnejših razvad; koliko bi jih nikoli ne bilo zamoglo ubežati zapeljivemu svetu, ako bi jih usmiljeni Bog ne bil privedel k duhovniku-prijatelju. A tam jim je raztrgal vse mreže in strl vse grešne vezi.

*

Frančišek Saleški je prišel koj v prvi mladosti na visoke šole. Splošna нравna propalost je pretila tudi njemu. A Salezij je ljubil samoto in bil vselej daleč proč od razuzdanih tovarišev. Prejel je vsak teden zakrament sv. pokore in med tednom bil pridno v svojih ukih. Z ljubeznjivim vedenjem, z nenavadno krotkostjo, z močjo svojega razvitega duha si je kmalu pridobil naklonjenost in spoštovanje vseh. — Bilo je vendar nekaj hudobcev v človeški podobi, ki so skovali zaroto proti njegovi čistosti. Povabili so ga na večer v hišo k prijaznemu sestanku — kakor so rekli. A pod tem prijaznim sestankom so skrivali ostudne zanke v pogubo njegovi čistosti. Komaj so prišli v pogovor, že je zapustil drug za drugim sobano.

Postajala mu je okolica sumljiva in še le, ko so ga začele obdajati vsiljive osebe in je iz njihovega govorjenja spoznal svoje stališče, še le takrat mu je bilo jasno pobalinstvo zlobnih tovarišev. V nevarnosti za svojo čistost si ni dolgo, pomišljeval, zagrabil je goreče poleno iz leve, prepodil z njim nesramno družbo ter si tako naredil pot do izhoda. — Nekaj sličnega beremo v življenju sv. Toma Akvinca. — Sv. Bernard pa je v podobnem slučaju jel klicati: „Razbojniki, razbojniki!“ dokler mu ni došla pomoč.

* * *

Isto poskušaj tudi ti mladenič: pogosto hodi k izpovedi in vdobiš si tu čudežne moči. Drugače ti tudi sploh ni mogoče: kdo pa je poznal človeška srca bolje, nego Jezus Krist, Bog-človek, uprav ustanovitelj tega studenca milostij v zakramentu sv. pokore.

XVIII.

Čistost, sad otročje odkritosrčnosti.

V gotovih časih deške in mladeniške dobe ni le potrebno, da deček ali mladenič ni sameat sam, takrat mora imeti svoje srce v rokah dobrega prijateljskega izpovednika. Vsakdo se zateka zaupno k starišem, k očetu in materi že po naravi. Tudi prav je tako in mora tako biti. A globoke skrivnosti, ki zahtevajo moč zakramenta, starišem niso odgrnjene, skrite so v najglobokejših kotih človeškega srca. Do teh ima dostop redom le oni, kateremu je Vsemogočni izročil v veličastnem posvečevanju ključce do človeškega srca in do neba — katoliški mašnik.

Ne naenkrat ugonobi mladeniča pregreha, ki korenini v strasti. Tudi otrovna zel, visoka kakor človek, je bila kedaj v malenkostni kali, bila neznatna rastlinica. Kolike važnosti je torej, da se spozna ta komaj razvijajoča se kal, da jo odstrani izkušeni dušni vrtlar, in če že ne — da vsaj ustavi nje bujno rast.

Da pa zamore to doseči, dovoliti mu moraš ti, mladenič, da se vtopi v globočino tvojega srca. Pokazati se mu moreš takega, kakoršen si. Ne smeš se bati, da bi odkrito ne povedal, kaj ti ni jasno, in o čem dvomiš. Njemu moraš odkriti vse, kar skrivaš pred drugimi; vse, radi česar zarudevati jameš, česar nečeš, da bi drug slutil niti ne od daleč. Le tako se rešiš britkih zmot in ubežiš blodnjam, ki so v mladosti brezmejne.

Kako bi pač obžaloval pozneje, ako bi bil že zamujen pravi trenutek; kako bi bridko

občutil, da se da pozneje le s težavo odstraniti to, kar premore sedaj več namigljaj, le z roko brez kake bolečine. Bodi tedaj odkritosrčen, zaupljiv, jasen; bodi popolnoma trezen v mišljenju in sodbi, bodi kakor ogledalo, ki zvesto pokaže vsak še tako neznaten madež. Le na ta način si si gotov popolnega miru. Ne prizadene ti bolečin le samo bodalo, ki se zasadi v tvoje prsi; — dovolj muči tudi igla neznatnega trnja, ki se ti nevidno vdere v kožo in povzroča bolešno gnojenje.

*

Peter Kanizij je bil v mladosti izgled gorečnosti v molitvi in v strogosti. Tako spodbudno, tako brezmadežno je bilo njegovo življenje, da so se ljudje nehote velikrat vprašali med seboj: „Kaj bode pač iz tega deteta?“ (Luk. 1, 66.) Na izrecno željo svojih starišev se je podal štirinajstletni deček iz rojstnega mu mesta Nimwegen v Kolin, da tu nadaljuje svoj uk. Jednako mogočni reki se je v tem njemu tujem kraju širila nova kriva vera in z njo tudi nepravnost, ki se je polastila nerazumne, nepresodne mladeži, med katero je prišel nedolžni Peter. Valovi propalosti so pretili tudi njemu. Toda Bog je imel z njim posebne namene; izbral si je bil njega, da postane močan zaščitnik stare sv. vere in cerkve. — Veščega, izkušenega duhovnika mu je odkazala Božja dobrota. Ime mu je bilo Nikolaj Jesenski. Kako hvaležen je bil Kanizij Bogu za tak dar, bremo v njegovih zapiskih, v katerih tako-le beleži: „Hvali, duša moja, Gospoda; ne pozabi njegovih dobrot; ker mi je dal vzornega učitelja, spodbujevalca k Božjemu strahu. Njegove oči so vedno pazile skrbno na mojo dušo. V njegovih rokah sem polagoma izgubljal vsečnost nad seboj, da sem takrat, neizkušen mladenič, tebi mogel všečnej postati. Njegove čednosti, vse njegovo življenje, njegovi očetovski nasveti so vneli v meni novo luč, preustrojili so moje mišljenje. Posrečilo se mi je zdrobiti po njegovih navodilih mladostne strasti in njeno poželjenje. Občevaje z njim sem pozabil svojih znancev in prijateljev; lahko sem pozabil vseh, da sem le njega imel. Vsaka njegova beseda mi je bila beseda skrbnega očeta. Ne le v izpovedi — in to pogosto — sem mu odkrival svojo notranjščino; predno sem se vlegel v posteljo, razodel sem mu svoje napake, in nerodnosti ter mu kazal madeže svoje duše. Vsak dan sem mu dajal odgovor kakor strogemu sodniku in če je bilo potreba, vsprejemal sem iz njegovih ust vsak dan pokoro, naloženo mi radi storjenih napak.

O Bog! spoznam tvoje usmiljenje in s svetim spoštovanjem je slavim; zahvaljujem se ti iz globočine svojega srca, da si vedno dobro vodil vsa moja pota. V svoji previdnosti si sklenil, to je moja sodba, da si mi na tujih tleh preskrbel moža, ki naj bi me vodil, učil in tesneje družil s teboj. Ko sem se pa nekoč za nekaj časa ločil od njega, ter šel v domovino, pa se prepustil tam navadnemu življenju, in sem nekako zopet začel uživati svet, tedaj o Bog! si ga poslal k meni, tje na dom, da me je kakor otroka vzbudil iz spanja. Tam doma mi je pokazal moje zanikernosti, obvaroval me padca in me zopet vkrepil spreobrnjenega ter prenovljenega slabotnika.“ — Ko je prišel v Moguncijo, seznanil se je z o. Fabrom. Pod njegovim vodstvom je Peter spodbudno opravil duhovne vaje in vstopil pozneje v novovstanovljeni red Tovarištva Jezusovega.

* * *

Glej, mladenič, koristi odkritosrčnosti in vdanosti do svojega dušnega vodnika! Dobro je za-te, da imaš na strani vodnika, ki skrbno in ljubeznjivo, previdno in izkušeno skrbi za tvojo dušo, za tvoje blagostanje. Dober ti je mladenič, tak dušni voditelj — dober, in ko bi bil še tako vtrjen v čednostnem življenju.

L. P.

(Dalje pride.)

V čast sv. Ivanu od Križa.

(24. novembra.)

Mnogo je kristijanov, ki ljubijo križ, a kakov križ. Všeč jim je le zlati križec, ki diči prsa, zavidljivo se ozirajo na križ, ki diči krono in žezla vladarjev. So pa druge vrste kristijani, ki tudi ljubijo križ, a ljubijo ga, le, dokler je daleč od njih, dokler je visoko na zvonikih cerkva, na polju, altarjih, na steni. Ali so to pravi ljubilci križa? — Ne! pravi ljubilec križa je oni, ki ljubi težki križ, sramotni leseni križ Jezusov, ki ga radovoljno zadene na rame in ga s Simonom Cirenejskim nosi za in z Jezusom. Pravi ljubilec križa je ponižni, potrpežljivi, svetu in njega veselju odmrli Jezusov učenec. — Tak ljubilec križa je bil sv. Ivan, imenovan prav radi tega Ivan od križa.

Pravi ljubilec križa mora biti ponižen. Križ je tovor, breme; kdor ljubi križ in si ga je naložil na rame, ta ne hodi „s povzdignjeno glavo“ (Iz. 3, 16.) ampak se poniža in hodi s povešeno glavo. Kdo naj bi pa ljubil to drevo sra-

mote in ponižanja, a zraven gojil prevzetne, napačnjene misli, radoval se nad svojimi prednostmi in po strani gledal svojega bližnjika? Pravi ljubilec Kristov je ponižen. Sv. Ivan je bil ljubilec križa, zato tudi ponižen. Dasi je bil takorekoč čednost sama, vendar o sebi ni hotel ničesar slišati. Poznal je čednost le na drugem, na sebi ni videl nobene. Najnižja opravila so bila njegova opravila. Samega sebe je imel nevednega za duhovski stan; le na strogo zahtevo predstojnikov se je dal pregovoriti. Če so ga hudobni ljudje preganjali, topli, se je veselil. Če so ga drugi obrekovali, žalili, prosil jih je odpuščanja, kakor da bi bil on žalilec. Njegova pobožnost se je bila razglasila, in spreobračal je čudežno nevernike, trdovratne grešnike, na njegovo besedo so zbežali hudobni duhovi, a je ostal ponižen. Ko ga je neka redovnica vprašala, kaj počne, da tako poslušajo vsi brez izjeme njegove besede, je odgovoril: „Bog sam je, ki dela in mene, ubogega črvička, ima le za orodje.“ Ko so ljudje začeli govoriti o njegovem delovanju in ga začeli hvaliti, jim je rekel: „Dosti, dosti, vsaj Bog ve najbolj, kakov da sem.“

Pravi ljubilec križa je potrpečljiv, in ne godrnja zavoljo nadlog tega življenja. Uboštvo, zaničevanje, bolezen, obrekovanje, občutljive izgube prenaša vdan v voljo božjo. Ve, da vse, kar se zgodi, hoče le Bog, ki „ima soštete celo lase na naši glavi“ (Luk. 12, 7.); ve, da „Bog nobenega ne izkuša nad njegove moči“ (I. Kor. 10, 13.) Pravi ljubilec križa je vesel trpljenja, hrepeni po njem, on moli kakor je molil rekedaj sv. Frančišek Ksaverij: „Gospod! ne vzemi mi tega križa: vzemi ga le, če mi hočeš dati težjega!“ Pravi ljubilec križa je potrpečljiv in tak je bil tudi sv. Ivan od Križa.

Po reku sv. pisma, da Bog one tepe, katere ljubi, je doživel naš svetnik bridka obiskovanja. Kar piše sv. Pavel o sebi (2 Kor. 11.), da je trpel in prenašal nevarnosti v mestu in puščavi, na morju in med krivimi brati, da je trpel v nespavanju, lakoti in žeji, v postu, mrazu in goloti, — vse to lahko trdi sv. Ivan o sebi. Njegovo ime je bilo onečesčeno, njegova duša mučena v obupu, njegovo telo je bilo vse v rannah. Le berimo njegov životopis in uvidimo, da se po pravici imenuje „od križa.“ Kako je prenašal vse nadloge! Kakor drugi Job je ležal na mučilni postelji nadlog, a njegova usta niso bila polna pritožeb, nevolje. To vemo iz njegovega življenjepisa, da je na vprašanje svojega Gospoda in Boga, kako plačilo zahteva

za svoje trude in prenašanje britkosti, pomenljivo odgovoril: „Gospod, ne zahtevam plačila drugega, nego trpeti in zaničevan biti zavoljo Tebe!“ Tako je bil torej podoben veliki sodobnici sv. Tereziji, ki je neprestano govorila: „Gospod, trpeti ali umreti!“

Pravi ljubilec križa pa je tudi poln zatajevanje in mrtvenja; govori s sv. Pavlom: „Mrtev sem za svet in svet za mene!“ Za vse, kar sladkega ta svet obeta, nima zanimanja. Kako naj bi našel veselje nad družbo, ko ve, da je bil njegov Izveličar zapuščen, viseč med dvema razbojnikoma? Kako naj bi bil ljubljencu Boga prijeten svet, ko govori s sv. Bernardom: „Svet mi ni veselje, mi je križ, kar je na svetu križa, je moja radost!“ Taka duša je bila tudi sv. Ivanova duša. V vsej resnosti je govoril, da ne zahteva drugega, nego trpeti in zaničevan biti za Jezusa. Zato je stopil v red Karmeličanov in je živel po ostrih pravilih nad vse strogo. Ni hotel, da bi bil samo na videz Karmeličan, hotel je biti tak po duhu, saj je bil ljubitelj križa.

Sv. Ivan od križa je bil pravi ljubitelj križa. Stopajmo za njim z besedo: „Tudi jaz grem in hočem isto storiti!“ (Luk. 10, 37.) Skazujmo ljubezen do Jezusa in križa vsaj s tem, da se trudimo postati ponižni potrpečljivi, da se trudimo stopiti na pot zatajevanja, na pot križa. Križ je les, ki tu ponižuje, tlači, v večnosti pa povzdiguje in povzdigne do večne slave.

L. P.

Katoliška cerkev in — napredek.

Kdo ne pozna očitanja: „Katoliška cerkev je sovražnica vednosti, umetnosti, sploh omiki in napredku!“ Kako zlobno in smešno ob enem je to očitanje! Oni, ki tako besedičijo:

1.) ne vedo veliko — ali pa ne marajo vedeti o bistvu in vzvišenosti naše božje vere in o lepoti in poeziji naših verskih dogem;

2.) ne razumejo, ali nočejo razumeti, kaj je prava vednost in umetnost, v čem obstoji prava omika in pravi kulturni napredek;

3.) ne poznajo prav nič zgodovine katoliške cerkve, ki jasno priča, kako pridno je katoliška cerkev vstanavljala šole, širila omiko in oblažila in oplemenila srca podivjanih narodov, kako je vedno in vedno bila naklonjena velikim umetnikom, podpirala jih in vabila v svoja svetišča, da tu proslavljajo in poveljujejo z nesmrtnimi svojimi deli Njega, od katerega so bili prejeli

svoje darove. Katoliška cerkev je ohranila pomcem vednost starega sveta.

Onega torej, ki katoliški cerkvi kaj takega očita, ni moči boljše zavrniti nego s tem, da se mu pravi: Ti ne veš, kaj govoriš. To so razlogi — vedno veljalni o cerkvi in njeni ljubezni do vsakovrstnega napredka.

S.

Kako sodijo o molitvi v najvišjih krogih.

V francoskem listu Croix čitamo sledeče: „Predno je izgubil Mac Kinley zavest, govoril je še s svojo soprogo. Prosil jo je odpuščanja in ob tem blagcm činu je vedno ponavljaj besede: „Bližje k Tebi, o Bog!“ Zadnje besede njegove pa, ki so se čule iz njegovih ust, so bile: „Tvoja volja, o Bog, se naj zgodi, in ne naša!“

Njegov naslednik, predsednik Roosewelt, je zaukazal, da se po vsej državi moli en dan za umrlega predsednika. „Predsednik Mac Kinley,“ pravi Roosewelt, „je pokazal na smrtni postelji, kaj mu je bilo najbolj pri srcu, — pokazal je jakost prave krščanske duše. Vsled tega prav toplo priporočam, da se na dan, ko se izroče telesni ostanki pokojnega materi zemlji, zberete na krajih, kjer navadno molite. Tu se spomnite blagega pokojnika ter se poklonite v znak podložnosti volji vseмогоčnega Boga.“

Ko je nemški cesar izrazil gospej Mac Kinley-evi svoje sožalje, zapisal je naslednje besede, ki so morale zapuščeno soprogo zelo potolažiti:

„Bog Vam daj dovolj moči, da lahko prenesete strahovit udarec, ki Vas je zadel!“

Isti cesar je v Königsbergu glasno izpovedal, „da kraljestvo prusko stoji samo še po milosti božji.“

Ko je ruski car potoval letos po Francoskem, pokazal je povsod, kamor je prišel, svoje versko prepričanje. Pri vsaki priliki je obiskoval cerkve povsod se je poklonil — Vsemogočnemu.

In Krüger? Komu ni znano versko mišljenje tega nesrečnega predsednika? Vera obseva z nepopisnim sijajem vsako njegovo dejanje. Krščanska ideja diha iz vsakega izreka Krügerjevega.

In ne eden imenovanih ni — katolik.

Koliko nasprotje pa na drugi strani! Ko je predsednik francoske republike Carnot izdihnil svojo dušo, govorilo je na njegovem grobu 20 govornikov, a niti eden si ni upal omeniti krščanske smrti žrtve Caserijeve.

Današnji francoski predsednik je katolik. A na vse govore, na vse adrese, na vsa pisma, v katerih govore vladarji, poslanci, škofje o Bogu, odgovarja s formulami, iz katerih je popolnoma izključeno ime božje.

Čudne in pomisleka vredne razlike!

F. S. V.

Zamujeni vlak.

(Potopisne črtice.)

(Dalje.)

Zapustivši Magdalensko predmestje in prišedši zopet čez Dravski most sem opazil k desni ulico, po kateri zamorem priti najbržeje do zaželenega kraja, do „Narodnega Doma.“ Ulica pa ni bila „od več;“ ker me je moj pot peljal memo strojarskih delalnic, ki ne razširjajo prav najprijetnejših vonjav. To vender ni trajalo dolgo; kmalu naprej se mi je zaobrnil pot k levi, in pred seboj sem zagledal vrh malega klanca prekrasno stavbo; in to je bil „Narodni Dom.“ O njem se zamore reči z vso pravico, da je res krasna, prezala palača. Le škoda, da ne stoji kje v sredini mesta, kjer bi mu bil pač odličen kinč. Raz lin njegove strehe je plapolalo mnogo raznovrstnih zastav. Žal, da so bile one edine, katere sem vidil ta dan razvite v Mariboru. No! to zagrizeno mesto se mora poznati ter vedeti, kaj bi bilo z njim, kdor bi imel pogum razobesiti slovensko-narodno zastavo. (Privilegijo v tem imajo po štajarskih mestih največ tako zvane „Frankfurtarice“ — ki je veter suče naravnost proti Berolinu.) Da! — pokojni neumerljivi Slomšek je v proroškem duhu dobro videl, in le predobro vedel, kje se mora zgraditi jéz; ali magari z drugimi besedami: kje da se mora zabiti klin, ki bo oviral povodenj nemškega nasilstva v slovenske pokrajine. In zato si je zbral prav Maribor za sedež poveksane in obširne Lavantinske škofije. Maribor je kakor štajarska slovenska prvostolica močna bramba, močna trdnjava, preko katere ne bo tako lahko pririti s tako zvano „nemško kulturo“ v jugoslovanske dežele sploh, tedaj tu sem med jedro Slovencev, akopram zlasti zadnji čas delajo nekateri tako oholo, da drzovito. (Spominjam se tu ter omenjam, kaj mi je govoril še l. 1848, bivši kapelan mojega rojstnega kraja, č. g. Florijan M. Dejal je: „Le edino katoliški cerkvi se mora zahvaliti naš slovenski rod, da še obstoji. Dokler bo v cerkvi vladal naš jezik, gojil se bo in razširjal med ljudstvom, in uprav s tem je zagotovljena naša narodnost.“ Nemškutarilo se je namreč mnogo že takrat, toda le bolj tajno, bolj prikrito in zvito.)

Resnico teh besedij verujejo uprav Nemci sami, oni namreč, ki tiščijo zlasti od severa doli s svojo kulturo med naš slovenski rod. Oni, da si velikokrat manj očito, zahtevajo, da uprav cerkev naj prične z germanizacijo s tem, da naj se pridiguje zlasti na mejni periferiji tudi nemški. Za enkrat naj se pridiguje le na gotove čase. A, kdo pa nam je porok za to, da se s časom ne vresniči basen o „ježu in lisici“. Skrajno opreznim je torej biti našim domoljubom po onih krajih! — A stopajmo v Mariboru naprej.

Ko stopim na prostorno dvorišče „Narodnega Doma,“ zagledam ondi mnogo miz in gostov okrog

njih. Od daleč mi zdaj čisto nepričakovano zadoni glas mojega priimka na uho, in dejal sem sam pri sebi: „No, Joža! tu je že nekdo, ki te osebno pozna!“ In res! Jako prijetno sem bil iznenadjen, ko stopi k meni moj nekedanji učencec gosp. Fr. Th., zdaj posestnik prelepega domovanja v Št. Ilju v Slovenskih Goricah. Povabi me k svoji mizi, in zopet sem bil jako prijetno iznenadjen, ko mi prične predstavljati navzoče vv. čč. gospode njegovega omizja. Dejal je: „To so naš v. č. g. duh. svetnik in župnik M. K. iz Št. Ilja“ (sem že lanskega leta imel čast jih za kratek hip osebno videti in spoznati); dalje: „To so č. g. stolni vikarij St. od tod.“ In tako mi je po vrsti predstavljal razne čč. gospode, katere videti in osebno spoznati mi je bilo v istini veliko veselje. Se vé, da sem se vsedel tudi jaz med nje, in pričeli so se med nami prijetni in prijateljski razgovori o tem in onem. Prišel je vmes tudi moj zamujeni ljubljanski vlak, ki me je neprijetno oviral, da nisem mogel k veliki skupščini družbe sv. Cirila in Metod v Mariboru. — A, kmalu pride med naše razgovore drug neprijeten „Intermezzo.“ Nekdo izmed družbe namreč nekako pikro pravi: „Tam-le se pa nahaja in sprehaja urednik „Brus-u“ iz Trsta. Sliši menda na ime: K — čič. Prav ta je bil taisti, ki je bil dopoldan pri glavnem zborovanju naše zlate družbe izzval jako mučen prizorček s svojimi napadi na velikovsko šolo in na čč. šolske sestre. Vsa skupščina je s protestom obsojala te napade! Odkrito rečemo: Tako obsodbo je tudi zaslužil oholi „pedagog“!! Morebiti g. K. vé v Trstu za kake druge „fradle“ (— nočemo jih bližje imenovati —), katere bi bile po njegovi puhli razsodbi bolj sposobne, in bi bolje opravljale šolske agende pri naši nedolžni mladini, kakor čč. šolske sestre. Reklo bi se pač lahko: Gospod! ostanite pri brusu, ali pa: Obrusite najpred samega sebe! — (Glej, kaj je o tem pisal tudi „Mir“ l. 1901. št. 35. v so-stavku: „Ta bi nas rešil.“*)

A od te neprijetne spominjske slike k drugi, bolj znameniti. Iz notranjih prostorov „Narodnega Doma“ donela nam je na ušesa vršča godba, s katero so sladili obed rodoljubom, prišlim iz raznih slovenskih dežel k skupščini Ciril-Methodove družbe. Moja malenkost pač ni šla zraven, ni namreč imela „sva-

*) Akopram napadi redno škodujo, imel pa je ta napad uprav nasproten učinek. Ko se je oglasila zoper nepremišljenega in malo izobraženega klevetnika prav prva čast. načelnica neke ljubljanske podružine — šlo je ob enem valovito jej pritirajoče mrmranje po vsej tej veliki združbi čč. nazočnikov. — Prvomestnik je bil sicer med njega besedovanjem ponavlja je opozorjen, naj ga ne pusti dalje govoriti. A prepričan, da tako govorec družbi le koristi, dovolil mu je besedo; dovolil pa tudi zato, ker je od nekedaj določen prijatelj prostosti. Nikdo naj družbi ne očita, da še poslušati ne mara več. — Uprav markantna pa je bila tega žalostnega govornika zunanja prikazen. V svoji mefistofelični uniformi si je namreč zoper vsa bolja družbinska pravila upal nastopiti v skupini, ki od nekedaj združuje vse najelegantnejše kroge našega naroda. Prav tak, kakoršen je po svoji patetični pripovedbi bil biciklaril čez Korosko in bil prikolesaril doli sem na Štajarsko, prav tak je prišel — meneč menda tudi se to, da se je zbrala ta odlična družba tako daleč sem od vseh vetrov poslušat le samo njega nevezanin ter gubit posebno še pri zborovanjih tako dragega časa.

Uredn.

tovskega oblačila,“ in tudi časa ni bilo. Moj „zamu-jeni vlak“ mi je pač marsikaj pokvaril ta dan. Ko sem se bil nekoliko okrepčal z ukusno pivo in so odšli nekateri čč. gospodje izmed družbe po opravilih, peljal me je moj rojak g. Th. v znotranje prostore „Nar. Doma,“ da si tudi taiste nekoliko ogledam. V odprtem pritličju so sedeli gg. skupščinarji krog miz, tako da je bilo mnoge lahko videti. Prav to trenutje je govoril nekdo skupščinarjev napitnico na koroške Slovence. Prav rad bi bil trčil tudi jaz na njihovo zdravje, akopram se nahajajo v Gorotanu tudi taki, katerim moja oseba ni od več priljubljena. Zakaj? v resnici ne vem! Z velikim msgr. Andrejem Einspieler sva se pač svoj čas nekoliko bolje razumela. Vršča godba je vrlo pozdravila omenjeno napitnico!

Nadučitelj Josip Levičnik.

(Dalje.)

Nekoliko zgodovine iz vrhbosanske metropolije.

(Konec.)

Povedal bi Vam tudi kaj o duhovnikih v Bosni in Hercegovini. Pa kaj naj govorim: malo jih je in še tem se zelo slabo godi! Večinoma so sedaj še po župnijah župniki in kapelani-frančiskani. Ali ste že kedaj videli bosanskega franjevca? No, veliko se ne loči od Vašega kranjskega frančiskana, nekoliko pa vender. Mnogo jih nosi še lepo črno obleko, a zadnji čas se izkuša polagoma to odpraviti. Črne halje se bodo nadomestile z običajno rujavo raševino. A kar je posebno pri bosanskih in hercegovskih franjevcih — oni nosijo postavne, lepe brke. Ta navada se je ohranila še izza turških časov. Prejšnja stoletja so se morali namreč frančiskani dostikrat skrivati pred svojimi preganjalci-Turki. Da bi jih ne spoznali takoj po unanjen, niso smeli hoditi obratih obrazov, zato so pustili slobodno rast svojim brkom. Ta spočetka potrebna „razvada“ se je ohranila tudi v poznejših varnih časih in tako kakor zgodovinsko zrnice ostala tudi do današnjega dne. V Hercegovini je dovoljeno tudi svetnim duhovnikom nositi brke; v Bosni pa ni te navade.

Namenil sem se napisati nekaj malega o žalostnem gmotnem stanju tukajšnjih duhovnikov, pa prihranim si to za prihodnjič. Da ste mi zdravi!

N.

Umorjeni prvomestnik ameriškimi Združenim državam Mc Kinley o anarhiji.

Pokojni predsednik Wm. Mac Kinley se je nekoč v javnem govoru tudi dotaknil anarhije in to še tedaj, ko je bil governor v državi Ohio. Ob tej priliki se je udeležil blagoslovljenega novega vojaškega in mornarskega doma v Clevelandu. Ko je po končani slavnosti defilovala šolska mladina vihteča ameriškano belo-rudečevišnjevo zvezdnato zastavo in prepevajoča domoljubne pesmi, dejal je pokojni predsednik, tedanji

governer Mac Kinley: „Z ljubeznijo do domovine v naših srcih in z našo zastavo v rokah se nam ni bati anarhije. Anarhija beži pred ljubeznijo do domovine. Mir in red, varnost in svoboda so varne, dokler je kaj ljubezni do domovine v srcu našega ljudstva. Prostost, ki jo imamo, da si sami delamo postave, nam nalaga dolžnost, da jih tudi izvršujemo in spoštujemo in da prisilimo tudi druge do istega. Svoboda, dragi sodržavljeni, je odgovornost, in odgovornost je dolžnost; naša dolžnost pa je, da ohranimo našo izvanredno svobodo, ki jo imamo po postavi za postavu.“

Ko je govoril Wm. Mac Kinley te zlate besede, tedaj gotovo ni nihče niti od daleč mislil, da bode prav ta mož padel še kedaj kot žrtev za prostost in red, in da ga bo ugonobila anarhija. No, Mac Kinleya ni več, resnica pa, ki jo je govoril, je še vedno ostala, resnica namreč, da sta domovinska ljubezen in anarhija dva nezdružljiva pojma. Anarhija in domovinska ljubezen! Po anarhističnem nauku je prav tako malo potreba domovine, kakor Boga ali pa družabnega reda sploh. Ves sedanji sistem črti anarhizem iz vse svoje moči in tako tudi posamezni anarhist. Kakor nima anarhist vere, tako tudi nima narodnosti in domovine. Zato se nam zdi skrajno krivično, če se radi Czolgoszevega zločina zaničuje Poljake ali pa radi Caseria in Luchenijske Italijane, ali radi kakega nihilista vse Ruse. Anarhisti in nihilisti so se s tem, da so postali spoznavalci moderne zmote, odpovedali veri, domovini, jeziku materinemu in sploh imenu človek. Anarhist, bodisi iz kateregakoli naroda, je nesrečno izgubljeno človeče, ki tava okrog brezna, dokler se ne zvrne vanje. Niti Caserio, niti Lucheni nista bila Italijana, Czolgosz ni bil Poljak, Ravachol ni bil Francoz in Solovjev ni bil Rus. Najboljša priča zato nam je pokojni predsednik sam, ki je dejal: „Anarhija beži pred ljubeznijo domovine!“ Če zaobrnemo stavek: „Ljubezen do domovine zgine z anarhijo“, potem se prepričamo, da izgine tudi pravica katerega izmed anarhistov nazivati po njegovem rojstvu.

* * *

Zoper starega očeta morilca Czolgosza so začeli nekateri pravo gonjo in stari mož ne dobi nikakega zaslužka več. Nekateri prevdarni listi pa kličejo nerazsodnim preganjalcem starega moža tole dogodenco v spominj. „Passante je na-

padel l. 1878 italijanskega kralja Humberta in ga ranil. Zločinca so potem kaznovali z dosmrtno ječo. Ob neki priliki je obiskal kralj Humbert rojstno vas Passanteja in se je tega tudi spomnil. Župana je namreč vprašal: „Ali ni to rojstni kraj mojega napadovalca?“ — „Da, veličanstvo!“ — je odgovoril župan. — „In ali še kdo izmed sorodnikov živi.“ „Mati, — — pa je nihče izmed nas ne pogleda“, — izgovarjal se je v zadregi župan. „Tako, jako žal mi je, tega uboga žena ni zaslužila, poskrbim, da se to poslej več ne zgodi.“ Vsi so bili osramočeni in kralj je pozneje držal svoje besede.

Po „Amerikanskem Slotenci.“

I. Bratovske zadeve molitvenega apostolstva.

a) Glavni namen za mesec november 1901:

Krščanska usmiljenost.

(Spis potrdili in blagoslovili sv. Oče.)

b) Posebni nameni:

16.) **Sv. Otmar.** Dušni pastirji v kaznilnicah. Udje bratovščine „Naše ljube Gospe“. Izpreo rnjenici.

17.) **Sv. Gregorij.** Slovensko vseučilišče. Čednostno življenje slovenskega dijaštva. Dar stanovitosti v dobrem

18.) **Sv. Odon.** Vspešno delovanje samostanov. Kristijani v Indiji. Duhovni in obhajanci.

19.) **Sv. Elizabeta.** Iz Francoskega pregnani redovniki. Krščanska darežljivost. Odvrnitev pohujšanja.

20.) **Sv. Feliks.** V veri omahujoči slovenski mladeniči. Protiverske knjige. Obiskovanje bolnikov.

21.) **Darovanje Mar. Dev.** Naročniki in čitatelji „Zg. Danice“. Podpiranje verskega časopisja.

22.) **Sv. Klemen.** Tretjeredniki in tretjerednice. Pomanjkanje duhovnikov v Južni Ameriki.

23.) **Sv. Cecilija.** Vneta gojitev cerkvenega petja. Dekliške šole. Ohranitev čistosti.

Listek.

Cerkev Matere Milosti v Mariboru. Kako je kaj z našo Marijino cerkvijo v Mariboru? Ali še obstoji Marijina družba za zidanje cerkve in še prinašajo družniki svoje milodare za cerkev Matere Milosti? Tako nas povprašujejo naši dobrotniki od mnogih strani. Odgovarjamo, da kmalu naročimo nov altar in krasen prestol za čudodelno podobo Matere Milosti, ki bo dala primerna mogočni stavbi in slikariji vse cerkve. Ker so nekateri družnikj zaostali sé svojimi milodari, ki znašajo blizo 120.000 K in smo vrhu tega dolžni 80.000 K, ni nam še bilo mogoče naročiti novega oltarja in prestola za čudodelno podobo. Prosimo tedaj svoje družnike in dobrotnike, naj zopet začnejo, ko to preberejo. Naj nas ne pozabijo in ne zapustijo. Nove družnike še vedno radi sprejemamo. — Franciskanski samostan v Mariboru, 6. novembra 1901.

O: Filip Benicij Perc
gvarljan.

O: Kalist Heric
župni upravitelj in predsednik
Marijine družbe.